

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta humanitních studií
Katedra oboru občanský sektor

Oponentský posudek

Název diplomové práce: Hegelovo pojetí občanské společnosti

Student: Bc. Jiří Svojshe

Vedoucí práce: Mgr. Marek Skovajsa, Ph.D.

Oponentka: Mg. Selma Muhič Dizdarevič

Z širší perspektivy předložených diplomových prací na Katedře oboru občanský sektor je chvályhodná a velmi vzácná příležitost oponovat diplomovou prací ryze teoretické povahy. Když se k tomu navíc jedná o práci velmi povedenou a ve svém přehledu také úspěšnou, přispívá to k pocitu, že student chápe širší rozměr důležitosti teoretického ukotvení celé této oblasti. Zkrátka, práce má pevnou strukturu, studentovi se podařilo celou dobu pevně držet červenou nit práce a prokázal také výbornou schopnost porozumět vysoké úrovni abstrakce Hegelova slovníku, ale i následným interpretacím jednotlivých autorů, které se vztahují na možné výklady Hegelova pojmu občanské společnosti.

Nyní se zaměřím na konkrétní otázky, komentáře a připomínky:

- Jak jsem se již zmínila, cíl práce je jasně definován, k tomu je v souladu s povahou práce dobře zvolená metoda studia primární a sekundární literatury. Nicméně nevím, do jaké míry bylo možné anebo nutné, jak učinil autor, ponechat stranou veškeré odkazy na metafyzické pozadí, které teprve dává smysl jednak politické teorii a také i pojmu občanské společnosti u Hegela.
- Student neustále lavíruje mezi výkladem občanské společnosti jako složky, která narušuje „jednotu rodinného života a státní jednoty“, a jako prostoru pro sjednocení občanů na základě jejich vzájemné závislosti. I když uznávám, že je to zčásti dané samotnou složitostí Hegelovy metody, myslím si, že bylo potřeba explicitně se k této „kontradikci“ vyjádřit.
- Některé poznámky pod čarou měly být uvedené v příloze, zbytečně zatěžují hlavní text (např. poznámka pod čarou číslo 8).
- Uvítala bych celkově trochu větší odvahu v interpretaci toho, co by se z Hegelovy teorie dalo použít pro analýzu současnosti: na příklad, když na str. autor konstatuje, že se rejstřík potřeb jednotlivce stává nekonečným díky uznání práva na individualitu, zdá se, že se tímto přímo nabízí spojitost s fenoménem konzumní společnosti, což navazuje také na ekonomický aspekt Hegelovy teoretizace občanské společnosti.
- Student výborně analyzuje vztah státu a OS u Hegela, zvláště s ohledem na dialektiku principů obecnosti a zvláštností. Viz. str. 69
- Na str. 36 student píše: „Rozdíly v nadání jsou podle něj především důsledkem dělby práce a nikoli její příčinou, jak by se mohlo zdát.“ Uvítala bych vysvětlení tohoto tvrzení.
- Na str. 47, student vysvětluje, že, dle Hegela, čím větší je svoboda a bohatství jedněch, tím větší závislost a chudoba druhých. Znamená to, že je společnost nutně nespravedlivá, pokud je založena na individualistickém principu a absenci státní intervence?
- Na str. 50 autor říká, že je pro substanciální stav charakteristické smýšlet „patriarchálně“ (uvozovky studenta). Je to citace, pokud ne, tak proč student použil uvozovky?
- Na str. 59 student píše, že chátrá tím, že se staví odmítavě a pohrdavě k práci, současně napomáhá koncentraci bohatství v několika bohatých rukou. Jak to myslel?

- Nechápu, proč se student nijak nevyjadřuje k Hegelovu názoru na kolonializaci jako na prostředek řešení fenoménu chudoby? Neměl by tu zaznít nějaký kritický názor, stejně tak když na str. 71 student píše, že dle Hegela má stát identické zájmy se zájmy jednotlivce, jelikož stát ví, co je pro jednotlivce prospěšné a nezbytné, a nebo když Hegel odmítá oprávněnost existence soudní moci a vůbec kritizuje demokracii (např. ve větě „Občané totiž nevědí, co je pro ně skutečně prospěšné a dobré.“ nebo když Hegel odsuzuje demokracii, protože by mohla přinést opozici vůči vládě) nebo se přimlouvá za omezování veřejného mínění a svobod.
- Dále k demokracii: na str. 75 autor interpretuje Hegelovu kritiku demokracie následovně: vláda není výsledkem demokratického procesu, složení vlády neodráží výsledky demokratických voleb a pak říká, že Hegelův stát není založený na libovůli jednotlivce. To vyvolává dojem, že ve volbách a demokracii jde jen o libovůli jednotlivce.
- Z věty na str. 81 o tom, že se rovnost rozšiřovala z ekonomické sféry do politické ekonomie a pak z této teoretické roviny do politické, není jasné, kdo tvrdí, že teorie ovlivňuje politiku (což není vůbec samozřejmé), student nebo Ritter?
- Co znamená věta ze str. 82: „Nedějinná povaha občanské společnosti představuje její dějinnou bytnost, neboť její vznik je podmíněn právě dějinným vývojem.“?
- Autor výborně interpretuje vybrané autory v souvislosti s hlavním tématem práce. Nicméně, bylo by potřeba ještě povysvětlit, proč hodnotí Avineriho interpretaci jako jednostranně zaměřenou?

Vzhledem k výše uvedenému práci hodnotím jako vynikající a navrhuji bodové hodnocení 30 bodů.

V Praze, 5.6.2006

Selma Muhič Dizdarevič

